

Glosa 1/2024

Autorzy / Tytuły / Abstrakty / Metadane / PL

Reprezentacja spółki osobowej w sporze z jej współnikiem w ujęciu orzecznictwa Sądu Najwyższego

dr Paweł Popardowski

Autor jest adiunktem w Instytucie Nauk Prawnych PAN w Warszawie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7133-5391>).

Reprezentacja spółki osobowej w sporze z jej współnikiem w ujęciu orzecznictwa Sądu Najwyższego

Niniejsze opracowanie poświęcono analizie orzecznictwa Sądu Najwyższego w kwestii reprezentacji spółki osobowej w sporze z jej współnikiem. W odniesieniu do tej materii problemowej w dotychczasowej judykaturze Sądu Najwyższego są ferowane zróżnicowane stanowiska. W związku z tym zasadne jest bliższe omówienie dotychczasowego stanu orzecznictwa oraz jego skonfrontowanie z wypowiedziami prezentowanymi w tej kwestii przez przedstawicieli doktryny.

Słowa kluczowe: orzecznictwo Sądu Najwyższego, spółki osobowe, spółka jawna, reprezentacja spółki jawnej

Bibliografia /

Bilewska K., Reprezentacja spółki jawnej w sporze z jej współnikiem, „Monitor Prawniczy” 2014/10.

Borowy B. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Warszawa 2023.

Dumkiewicz M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2019.

Hajos-Iwańska A., Reprezentacja spółki osobowej w sporze lub w umowie ze współnikiem uprawnionym do jej reprezentacji, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018/2.

Kidyba A. [w:] M. Dumkiewicz, A. Kidyba, Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych, LEX 2023.

Kopaczyńska-Pieczniak K., Problem stosowania art. 210 § 1 k.s.h. odpowiednio lub per analogiam do współników uprawnionych do reprezentowania handlowych spółek osobowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018/2.

Kopaczyńska-Pieczniak K. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 1, Komentarz do art. 1–150, red. A. Kidyba, Warszawa 2017.

Krauss J., Dopuszczalność stosowania przepisów o osobach prawnych do reprezentacji spółki jawnej. Glosa do wyroku SN z dnia 8 lutego 2013 r., IV CSK 332/12, „Glosa” 2014/1.

Nita-Jagielski G. [w:] J. Bieniak, M. Bieniak i in., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2022.

Popardowski P., Zakaz dokonywania czynności „z samym sobą” (art. 108 k.c.) przy reprezentacji osób prawnych (ze szczególnym uwzględnieniem spółek kapitałowych), „Glosa” 2022/2.

Saczywko M., Zakaz dokonywania czynności „z samym sobą” a reprezentacja spółki jawnej w umowach ze współnikami, „Przegląd Prawa Handlowego” 2012/11.

Sobota A., Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2013 r., V CSK 154/12, LEX 2016.

Strzępka J., Zielińska A. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. J. Strzępka, Warszawa 2015.

Suliński G., Spółka jawna jako druga strona postępowania administracyjnego – wybrane aspekty w zakresie reprezentacji spółki, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018/10.

dr Piotr Kuźnicki

Autor jest adwokatem w Polsce oraz w Stanach Zjednoczonych w stanie Nowy Jork, adiunktem na Uniwersytecie SWPS w Warszawie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5458-5487>).

Należyta staranność jako przesłanka bezprawności lub winy przy ocenie odpowiedzialności członka zarządu wobec spółki – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 10.06.2021 r., IV CSKP 81/21

Glosa porusza problematykę przesłanki bezprawności i winy przy ocenie odpowiedzialności odszkodowawczej członków organów wobec spółki. Z jednej strony Sąd Najwyższy trafnie uznał, że niedochowanie należytej staranności przez członka zarządu może stanowić działanie bezprawne, a obowiązek działania w sposób staranny należy wywodzić z art. 201 § 1 k.s.h., który stanowi, że zarząd „prowadzi sprawy spółki”. Z drugiej strony Sąd Najwyższy błędnie próbował wyprowadzić przesłankę bezprawności działania członka zarządu także z art. 293 § 2 k.s.h., który bez wątplenia odnosi się do oceny przesłanki winy członka organu. Sąd Najwyższy nie wyjaśnił zatem relacji zachodzącej pomiędzy art. 293 § 2 k.s.h. a art. 201 § 1 k.s.h. przy ocenie przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej członków organów wobec spółki w sytuacji, w której uznajemy, że skonkretyzowane niedochowanie należytej staranności może stanowić działanie bezprawne. Zdaniem autora wyprowadzanie przez Sąd Najwyższy przesłanki bezprawności z art. 293 § 2 k.s.h. jest zabiegiem zbędnym, skoro obowiązek dochowania należytej staranności członka zarządu należy wywodzić z obowiązku prowadzenia spraw spółki, a więc z odpowiedniej wykładni art. 201 § 1 k.s.h.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność odszkodowawcza członka zarządu, należyta staranność, bezprawność, wina

Bibliografia /

Banaszczyk Z., Granecki P., O istocie należytej staranności, „Palestra” 2002/7–8.

Bilewska K., Bezprawność a niedochowanie należytej staranności w rozumieniu art. 293 k.s.h., „Palestra” 2007/3–4.

Błaszczak P., Odpowiedzialność odszkodowawcza menedżerów spółek a przekroczenie tzw. dopuszczalnego ryzyka gospodarczego, „Przegląd Prawa Handlowego” 2009/11.

Borysiak W. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Osajda, Legalis 2023.

Buszmał D., Działanie lub zaniechanie sprzeczne z prawem lub postanowieniami umowy spółki jako przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu na podstawie art. 293 k.s.h., „Przegląd Prawa Handlowego” 2016/5.

Chelkowska A., Regulacja odpowiedzialności odszkodowawczej członków zarządu z perspektywy zasad ładu korporacyjnego, „Przegląd Prawa Handlowego” 2016/10.

Jastrzębski J., W sprawie odpowiedzialności członków organów spółek kapitałowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2013/7.

Kidyba A. [w:] Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych, red. M. Dumkiewicz, A. Kidyba, LEX 2023.

Krajewski M., Niezachowanie należytej staranności – problem bezprawności czy winy, „Państwo i Prawo” 1997/10.

Łysek W., Zasada biznesowej oceny sytuacji potrzebna w kodeksie spółek, <https://www.prawo.pl/biznes/kodeks-spolek-zasada-biznesowej-oceny-sytuacji-potrzebna,511656.html> (dostęp: 8.12.2023 r.).

Matczak M., Imperium tekstu. Prawo jako postulowanie i urzeczywistnianie świata możliwego, Warszawa 2019.

Morawski L., Zasady wykładni prawa, Toruń 2014.

Nazaruk P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, LEX 2023.

Nowacki A., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, t. 2, Komentarz. Art. 227–300 KSH, Legalis 2018.

Opalski A. [w:] Kodeks spółek handlowych, t. 2A, Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 151–226, red. A. Opalski, Legalis 2018.

Opalski A., Oplustil K., Jeszcze w sprawie odpowiedzialności członków organów spółek kapitałowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2013/12.

Opalski A., Oplustil K., Niedochowanie należytej staranności jako przesłanka odpowiedzialności cywilnoprawnej zarządców spółek kapitałowych, „Przegląd Prawa Handlowego” 2013/3.

Popiołek W. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. W. Pyzioł, Warszawa 2008.

Radwański Z., Olejniczak A., Grykiel J., Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 2022.

Romanowski M., Cios wymierzony językiem jest silniejszy niż cios wymierzony lancą (Anonim), czyli o legislacji jako sztuce, „Monitor Prawa Handlowego” 2014/4.

Romanowski M., Znaczenie sporu o metodę odczytywania pojęcia „interes spółki kapitałowej”, „Przegląd Prawa Handlowego” 2015/7.

Safjan M., [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. K. Pietrzykowski, Legalis 2020.

Siemiątkowski T., Odpowiedzialność cywilnoprawna w spółkach kapitałowych, Warszawa 2007.

Szczurowski T. [w:] Kodeks spółek handlowych. Komentarz, red. Z. Jara, Legalis 2023.

Marcin Borkowski

Autor jest radcą prawnym oraz doradcą restrukturyzacyjnym współpracującym jako of counsel z Kancelarią GWW Grynhoff i Partnerzy (ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1513-0717>).

Następstwo procesowe w związku z podziałem przez wydzielenie – glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 30.04.2021 r., II CSK 5/2

Przedmiotem niniejszej glosy jest analiza zagadnienia, które zostało poruszone w postanowieniu Sądu Najwyższego z 30.04.2021 r., II CSK 5/21. Sprowadza się ono do rozstrzygnięcia, czy w przypadku podziału przez wydzielenie spółka przejmująca, która wstępuje do postępowania sądowego, uczestniczy w dalszej części tego postępowania: obok spółki dzielonej, tj. gdy mamy do czynienia ze współuczestnictwem obu spółek biorących udział w podziale przez wydzielenie, albo zamiast spółki dzielonej, tj. gdy dalej w postępowaniu działa wyłącznie spółka przejmująca.

Słowa kluczowe: podział, wydzielenie, spółka dzielona, spółka przejmująca, postępowanie cywilne, następstwo procesowe, współuczestnictwo

Bibliografia /

Cudna-Wagner A., Następstwo procesowe w przypadku podziału spółki przez wydzielenie, „Przegląd Prawa Handlowego” 2008/10.

Kantorowski P., Podział przez wydzielenie a odpowiedzialność między spółkami biorącymi w nim udział – wybrane zagadnienia, „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” 2020/3.

Litwińska-Werner M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2007.

Pabis R., O potrzebie nowelizacji Kodeksu spółek handlowych, cz. 3, „Prawo Spółek” 2003/5.

Rodzinkiewicz M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2018.

Strzępka J.A., Żaba M., Sukcesja administracyjnoprawna i procesowa przy podziale przez wydzielenie, „Przegląd Prawa Handlowego” 2018/3.

Węgrzynowski Ł., Sukcesja procesowa przy podziale spółki kapitałowej przez wydzielenie, „Monitor Prawniczy” 2018/18.

Olga Kucewicz

Autorka jest doktorantką Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie.

Maksymalny poziom oprocentowania pożyczek w świetle regulacji z Kodeksu cywilnego – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 17.05.2018 r., I ACa 1375/17

Glosa odnosi się do rozważań Sądu Apelacyjnego w Krakowie dotyczących maksymalnego oprocentowania pożyczek przewidzianych w regulacjach Kodeksu cywilnego i w konsekwencji ustalenia odsetek w wysokości wyższej od odsetek maksymalnych według prawa polskiego. Glosowany wyrok podkreśla istotę regulacji Kodeksu cywilnego, dotyczących maksymalnego oprocentowania pożyczek. Jak wiadomo – przedsiębiorstwa, które nie mają wystarczających środków na własny rozwój, bardzo często korzystają z finansowania zewnętrznego, do którego należą pożyczki i kredyty. Niezależnie od tego, czy pożyczka jest udzielona przez podmioty zagraniczne i czy mamy do czynienia z podatkiem u źródła, wydatki na spłatę pożyczek i innych zobowiązań nie są zaliczane do kosztów uzyskania przychodów, zgodnie z art. 16 ust. 1 pkt 10 ustawy z 15.02.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych. Dla pożyczkobiorcy koszt powstanie dopiero wtedy, gdy zwraca on tytułem spłaty pożyczki (kredytu) środki pieniężne stanowiące spłatę kapitału pożyczki (kredytu) w wysokości wyższej od kwoty otrzymanej pożyczki (kredytu). Znowelizowane przepisy podatku u źródła również mają na celu rygorystyczne opodatkowanie transferów środków finansowych wypływających ze spółek za granicę w ramach grupy kapitałowej. Same regulacje dotyczące podatku u źródła w podatku dochodowym od osób prawnych od kilku lat wywołują u podatników ogromne emocje, zaś obecna sytuacja na rynku kredytowym i wzrost oprocentowania kredytów sprawiają, że niniejsze rozważania są bardzo aktualne.

Słowa kluczowe: pożyczka, maksymalny limit oprocentowania pożyczek, wzrost stóp procentowych, rynkowe oprocentowanie odsetek

Bibliografia /

Dmoch W., Podatek dochodowy od osób prawnych. Komentarz, Warszawa 2022.

Jamroży M., Łożykowski A., Ograniczenia w zaliczaniu odsetek do kosztów podatkowych [w:] Nowe narzędzia prawne w podatkach dochodowych i majątkowych. Poprawa efektywności systemu podatkowego, red. B. Brzeziński, K. Lasiński-Sulecki, W. Morawski, Warszawa 2018.

Karaszewski G. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX 2023.

Kubiesa P., Polski Ład 3.0: Zmiany w podatku u źródła (WHT), LEX 2023.

Malicka M., Zalasiński A., Rola oficjalnego komentarza do modelu Konwencji OECD w interpretacji umów dotyczących podwójnego opodatkowania opartych na tym modelu, Warszawa 2005.

Mierzwińska-Lorencka J., Zmiana przepisów o wyzysku (lichwie) w związku z tarczą 3.0, LEX 2023.

Patryk A., Kapitałowe oprocentowanie pożyczki, LEX 2023.

Radwański Z., Olejniczak A., Zobowiązania – część ogólna, Warszawa 2020.

Wójcik I., Danielewicz M., Wytyczne w zakresie cen transferowych dla transakcji finansowych, Warszawa 2021.

dr Iga Balos

Autorka jest adiunktem w Instytucie Prawa Prywatnego Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8606-9719>).

Prawnoautorska ochrona efektu pracy scenarzysty – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 24.10.2019 r., I ACa 651/18

Głosowane orzeczenie odnosi się do jednego z kluczowych problemów prawa autorskiego, jakim jest kwalifikacja wytworu intelektualnego jako utworu w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Mimo iż w wywodzie Sądu Apelacyjnego w Warszawie można wskazać pewną niekonsekwencję, wyrok należy uznać za istotny i precedensowy. Przemawia za tym nie tylko przedmiot analizy, a jest nim synopsis serialu, lecz także uwzględnienie istoty procesu twórczego pracy nad scenariuszem.

Słowa kluczowe: scenariusz, synopsis serialu, ochrona pomysłu, ustalenie utworu

Bibliografia /

Hendrykowski M., Scenariusz filmowy i jego odmiany, „Images” 2012/19–20.

Hendrykowski M., Scenariusz filmowy. Teoria i praktyka, Poznań 2016.

Laskowska-Litak E. [w:] Ustawy autorskie. Komentarze, t. 1, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Ochrona baz danych. Zbiorowe zarządzanie prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, red. R. Markiewicz, Warszawa 2021.

Matczuk J.K. [w:] Zasada dychotomii w utworach literackich, Warszawa 2020.

Niewęglowski A., Poźniak-Niedzielska M., Pomysł jako przejaw twórczości w świetle prawa autorskiego [w:] Spory o własność intelektualną. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi, red. A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc, Warszawa 2013.

Niewęglowski A., Poźniak-Niedzielska M., Przedmiot prawa autorskiego. Wprowadzenie. Pojęcie utworu [w:] System Prawa Prywatnego, t. 13, Prawo autorskie, red. J. Barta, Warszawa 2017.

Pinkalski Z., Prawna ochrona formatów telewizyjnych, Warszawa 2015.

Senda H., Hope or Nope – Is „Obama Hope” Protected by Idea/Expression Dichotomy, Fair Use Doctrine, & First Amendment?, „Chicago-Kent Journal of Intellectual Property” 2010/1.

Skarbiński R.M. [w:] Prawo autorskie. Komentarz do wybranych przepisów, red. M. Siciarek, Warszawa 2014.

dr Katarzyna Ciućkowska

Autorka jest adiunktem w Katedrze Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5034-6024>).

Zadośćuczynienie za niezgodne z prawem przetwarzanie danych osobowych – glosa do wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 17.12.2021 r., III C 1169/19

W przypadku niezamierzonego udostępnienia danych osobowych podmiotowi nieuprawnionemu, z czym nie wiążą się dla poszkodowanego dalsze niedogodności, z reguły następuje zagrożenie dobra osobistego w postaci prywatności, a nie jego naruszenie. Stąd, mając na uwadze treść art. 448 k.c., że rekompensata krzywdy następuje w przypadku naruszenia dobra osobistego, zadośćuczynienie nie przysługuje na tej podstawie. W komentowanym orzeczeniu Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie niewłaściwie uznał, że w takim przypadku doszło do naruszenia dóbr osobistych w postaci prywatności i wolności, przyznając zadośćuczynienie na podstawie art. 448 k.c. Tymczasem podstawę rozstrzygnięcia sprawy powinien stanowić art. 82 ust. 1 RODO, w którym zagwarantowano prawo do uzyskania odszkodowania za szkodę majątkową lub niemajątkową powstałą w wyniku naruszenia ogólnego rozporządzenia. Stanowi to szczególną podstawę prawną do uzyskania rekompensaty za szkodę (zarówno majątkową, jak i niemajątkową), występującą obok ogólnych zasad zawartych w prawie cywilnym. W glosie skomentowano przywołane orzeczenie, określono relację zachodzącą między naruszeniem dóbr osobistych a bezprawnym przetwarzaniem danych osobowych, a także wskazano na możliwy uzupełniający zakres stosowania regulacji Kodeksu cywilnego do rekompensaty szkody niemajątkowej na podstawie art. 82 ust. 1 RODO.

Słowa kluczowe: dobra osobiste, dane osobowe, prywatność, szkoda niemajątkowa, naruszenie RODO, art. 82 RODO

Bibliografia /

Bagińska E., Prawo deliktów w przyszłym kodeksie cywilnym (propozycje założeń), „Państwo i Prawo” 2019/10.

Gumularz M., Wpływ regulacji odpowiedzialności odszkodowawczej w ogólnym rozporządzeniu o ochronie danych osobowych na systemy prawa prywatnego państw członkowskich, „Europejski Przegląd Sądowy” 2017/5.

Kaliński M. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 6, Prawo zobowiązań – część ogólna, red. A. Olejniczak, Warszawa 2018.

Kopff A., Koncepcja prawa do intymności i do prywatności życia osobistego (zagadnienia konstrukcyjne), „Studia Cywilistyczne” 1972, t. 20.

Łukańko B., Uchybienie przepisom o ochronie danych osobowych jako naruszenie dobra osobistego – analiza na przykładzie orzecznictwa Sądu Najwyższego, „Studia Prawnoustrojowe” 2019/46.

Mednis A., Prawo do prywatności a interes publiczny, Kraków 2006.

Pazdan M. [w:] System Prawa Prywatnego, t. 1, Prawo cywilne – część ogólna, red. M. Safjan, Warszawa 2012.

Pązik A., Szkoda wynikająca z naruszenia przepisów RODO. Wybrane problemy, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2020/3.

Radwański Z., A. Olejniczak, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2011.

Radwański Z., Zadośćuczynienie pieniężne za szkodę niemajątkową. Rozwój i funkcja społeczna, Poznań 1956.

Sieńczyło-Chlabicz J., Naruszenie prywatności osób publicznych przez prasę. Analiza cywilnoprawna, Kraków 2006.

Strugała R., RODO a odpowiedzialność odszkodowawcza. Podstawowe problemy odpowiedzialności za szkodę spowodowaną nieprawidłowym przetwarzaniem danych osobowych, „Monitor Prawniczy” 2018/17.

Wojciechowska A. [w:] Media a dobra osobiste, red. J. Barta, R. Markiewicz, Warszawa 2009.

dr Dominik Hincz

Autor jest radcą prawnym w kancelarii Bird & Bird (ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-7449-5730>).

Skutki wyroku utrzymującego w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym – glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 20.02.2013 r., I ACa 589/12

W praktyce orzeczniczej zdarzają się przypadki wydania przez sąd I instancji wyroku utrzymującego w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. Rozstrzygnięcie takie jest sprzeczne z przepisem art. 505 § 2 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem. Wyrok utrzymujący taki nakaz zapłaty w mocy jest zatem orzeczeniem pustym w swej treści, ponieważ odnosi się do dokumentu wyeliminowanego z obrotu prawnego. Analiza dotychczasowych wypowiedzi sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego w podobnych sprawach prowadzi do wniosku, że skutki takiego błędu sądów I instancji nie są ujmowane jednolicie. Autor przychylił się do poglądu wyrażonego w glosowanym wyroku, zgodnie z którym na gruncie obowiązujących przepisów Kodeksu postępowania cywilnego właściwym sposobem wyeliminowania nadmienionej wadliwości wyroku sądu I instancji jest wniesienie apelacji zmierzającej do uchylecia wyroku z powodu nierozpoznania istoty sprawy. Jest to jednak stan wysoce niepożądany, ponieważ konieczność przeprowadzenia postępowania apelacyjnego może stanowić źródło szkody dla obu lub jednej strony postępowania, podlegającej naprawieniu przez Skarb Państwa.

Słowa kluczowe: nakaz zapłaty, nierozpoznanie istoty sprawy, uzupełnienie, uchylene wyroku

Bibliografia /

Feliga P. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Art. 1–50539, red. T. Szanciło, Legalis 2019.

Góra-Błaszczkowska A., Karolczyk B., Lubiński K. [w:] System Prawa Procesowego Cywilnego, t. 2, cz. 2, Postępowanie procesowe przed sądem pierwszej instancji, red. T. Ereciński, T. Wiśniewski, LEX 2016.

Jakubecki A. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Artykuły 1–366, red. T. Wiśniewski LEX 2021.

Litauer J.J., Rektyfikacja wyroków w polskiej procedurze cywilnej, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1933/1.

Łazarska A., Górski K. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Art. 1–50539, red. T. Szanciło, Legalis 2019.

Łazarska A., Szanciło T. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 1, Art. 1–45816, red. T. Szanciło, Legalis 2023.

Manowska M. [w:] System Postępowania Cywilnego, t. 5, Środki zaskarżenia, red. A. Góra-Błaszczkowska, Warszawa 2023.

Markiewicz K., Problem sententia non existens na tle orzecznictwa Sądu Najwyższego, „Rejent” 2002/11.

Olaś A. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Dochodzenie roszczeń w postępowaniu grupowym. Przepisy przejściowe. Komentarz do zmian, t. 2, red. T. Zembrzusi, LEX 2020.

Piasecki K., Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia orzeczeń sądów cywilnych, „Palestra” 1961/9.

Rudkowska-Ząbczyk E., Rodziewicz P. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil, Legalis 2023.

Stempniak A. [w:] Kodeks postępowania cywilnego, t. 2, Komentarz. Art. 2051–42412, red. A. Marciniak, Legalis 2019.

Telenga P. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do wybranych przepisów nowelizacji 2019, red. A. Jakubecki, LEX 2019.

Weitz K. [w:] Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, t. 3, Postępowanie rozpoznawcze, red. T. Ereciński, LEX 2016.

Karol Rębisz

Autor jest doktorantem w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz aplikantem adwokackim (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3060-2566>).

Mieszane modele wynagrodzenia w umowie o dzieło i w umowie o roboty budowlane – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 15.12.2021 r., III CSKP 127/21

Głosowane orzeczenie dotyczy kwestii ustalenia formy wynagrodzenia przez strony umowy o dzieło i umowy o roboty budowlane. Wynagrodzenie to może przybrać formę wynagrodzenia modelowego (kodeksowego): kosztorysowego, ryczałtowego, ale też inną, np. mieszaną, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy. Orzeczenie przyznaje szczególne znaczenie zasadzie swobody umów (art. 3531 k.c.), nie rozstrzyga natomiast, czy i jakie przepisy Kodeksu cywilnego należy stosować w przypadku zastosowania mieszanej formy wynagrodzenia, w szczególności tzw. wynagrodzenia ryczałtowo-kosztorysowego i kosztorysowo-ryczałtowego.

Słowa kluczowe: spory budowlane, umowa o dzieło, umowa o roboty budowlane, wynagrodzenie mieszane, zasada swobody umów

Bibliografia /

Abramowicz J., Wynagrodzenie za roboty dodatkowe w umowie o roboty budowlane, „Monitor Prawniczy” 2019/16.

Damasiewicz A., Umowa o roboty budowlane z wzorami, LEX 2010.

Gutowski M. [w:] Kodeks cywilny, t. 3, Komentarz. Art. 627–1088, red. M. Gutowski, Warszawa 2022.

Kozieł G. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania – część szczególna, red. A. Kidyba, Warszawa 2014.

Kuliński M. [w:] Bezpieczeństwo umów w procesie budowlanym, red. M. Kuliński, Warszawa 2016.

Machnikowski P., Swoboda umów według art. 3531 KC. Konstrukcja prawna, Warszawa 2005.

Nazaruk P. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX 2023.

Nowicki J.E., Wynagrodzenie ryczałtowe w orzecznictwie, „Monitor Zamówień Publicznych” 2017/10.

Sekunda R., Więclaw-Bator L., Koszty robót budowlanych. Ustalanie wartości i rozliczanie zamówień publicznych, Warszawa 2022.

Tanajewska R. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz aktualizowany, red. J. Ciszewski, P. Nazaruk, LEX 2023.

Tomasz Kolanowski

Autor jest sędzią Naczelnego Sądu Administracyjnego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0439-4241>).

Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania; wykładnia przepisów przejściowych – wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 22.08.2023 r., III FSK 494/23

Naczelny Sąd Administracyjny analizował dopuszczalność zastosowania klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania do korzyści podatkowej, która wystąpiła już w czasie jej obowiązywania, ale wynikała z czynności podjętej przed wyjściem w życie przepisów ją wprowadzających do systemu prawnego. Naczelny Sąd Administracyjny uznał, że wykładnia art. 7 ustawy zmieniającej z 13.05.2016 r. 1 prowadzi do wniosku, iż dla możliwości zastosowania przepisów art. 119a–119f Ordynacji podatkowej istotny jest wyłącznie czas uzyskania korzyści podatkowej. Wyrok zapadł w sprawie dotyczącej zobowiązania w podatku od nieruchomości. Należy jednak mieć na uwadze, że omawiane zagadnienie będzie miało istotne znaczenie dla spraw, w których klauzula może zostać zastosowana, w szczególności przy określaniu zobowiązań w podatkach dochodowych.

Słowa kluczowe: podatek dochodowy, klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania, wykładnia przepisów intertemporalnych

dr Jan Szczygiel

Autor jest radcą prawnym (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8273-614X>).

Udokumentowanie dokonania przekazania środków pieniężnych przez darczyńcę na rzecz obdarowanego jako warunek zwolnienia od podatku od spadków i darowizn – glosa do uchwały składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 20.03.2023 r., III FPS 3/22

W glosowanej uchwale skład siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego odnosi się do istotnego zarówno dla teorii, jak i praktyki zagadnienia opodatkowania transferów pieniężnych następujących wśród najbliższej rodziny. Sposób udokumentowania dokonania przekazania środków pieniężnych przez darczyńcę na rzecz obdarowanego, a co za tym idzie – charakter prawny wyrażenia zastosowanego w drugiej z przesłanek skorzystania z omawianego zwolnienia podatkowego, stanowi o dopuszczalności skorzystania przez obdarowanego ze zwolnienia podatkowego, o którym mowa w art. 4a ust. 1 pkt 2 ustawy z 28.07.1983 r. o podatku od spadków i darowizn. Glosowana uchwała definitywnie rozstrzyga zagadnienie prawne, czy wymóg udokumentowania dokonanej darowizny stanowi *conditio sine qua non* skorzystania z omawianego zwolnienia, czy też wymóg ten należy traktować wyłącznie jako warunek natury technicznej, mający na celu potwierdzenie faktycznego, rzeczywistego charakteru dokonanej darowizny.

Słowa kluczowe: podatek od spadków i darowizn, umowa darowizny, wymóg udokumentowania, darczyńca, obdarowany

Bibliografia /

Balwicka-Szczyrba M. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, red. M. Balwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, LEX 2022.

Bogucki S., Darowizna i polecenie darczyńcy (art. 1 ust. 1 pkt 2) [w:] S. Bogucki, G. Liszewski, P. Smoleń, J. Szczygieł, K. Winiarski, Podatek od spadków i darowizn. Komentarz, Warszawa 2021.

Borszowski P. [w:] P. Borszowski, K.J. Musiał, A. Nita, K. Stelmaszczyk-Borszowska, J. Wantoch-Rekowski, Ustawa o podatku od spadków i darowizn. Komentarz, Warszawa 2022.

Brzeziński B., Prawo podatkowe. Zagadnienia teorii i praktyki, Toruń 2017.

Brzeziński B., Wykładnia prawa podatkowego, Gdańsk 2013.

Brzeziński B., Zirk-Sadowski M., Specyfika wykładni prawa podatkowego [w:] Zagadnienia ogólne prawa podatkowego, red. W. Nykiel, M. Wilk, Łódź 2014.

Czachórski W., Podstawowe elementy darowizny i jej odwołanie, „Nowe Prawo” 1968/1.

Gawlik Z., Kodeks cywilny. Komentarz, t. 3, Zobowiązania – część szczególna, red. A. Kidyba, LEX 2014.

Goettel A., Obowiązek udokumentowania nabycia środków pieniężnych jako warunek zwolnienia z podatku od spadków i darowizn, „Glosa” 2014/3.

Janas A. [w:] Kodeks cywilny. Komentarz, t. 5, Zobowiązania. Część szczególna (art. 765–92116), red. M. Fras, M. Habdas, Warszawa 2018.

Liszewski G. [w:] A. Krukowski, G. Liszewski, P. Smoleń, Komentarz do ustawy o podatku od spadków i darowizn, Warszawa 2011.

Mastalski R., Prawo podatkowe, Warszawa 2021.

Mączyński D., Sowiński R., Ochrona podatnika przed skutkami przepisów trudnych do zrozumienia, „Przegląd Podatkowy” 2005/12.

Szczygieł J. [w:] S. Bogucki, G. Liszewski, P. Smoleń, J. Szczygieł, K. Winiarski, Podatek od spadków i darowizn. Komentarz, Warszawa 2021.

Święch K., Pozycja rodziny w polskim prawie podatkowym, Warszawa 2013.

dr Jarosław Olesiak

Autor jest adiunktem w Katedrze Prawa Finansowego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7450-8649>).

Ograniczenie odpowiedzialności podatnika w razie zaniżenia lub nieujawnienia podstawy opodatkowania przez płatnika w podatku dochodowym od osób

fizycznych a ochronna funkcja interpretacji indywidualnej płatnika – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14.02.2022 r., II FSK 210/19

Ustanowione w art. 26a § 1 Ordynacji podatkowej ograniczenie odpowiedzialności podatkowej podatnika w razie zaniżenia lub nieujawnienia podstawy opodatkowania przez płatnika wywołuje w orzecznictwie sądów administracyjnych narastające rozbieżności. Wynikają one w zasadniczej mierze ze sposobu sformułowania przedmiotowego przepisu. Wadliwa redakcja nie uzasadnia jednak przyjętego w glosowanym wyroku szerokiego ujęcia ograniczenia odpowiedzialności podatnika. Samo rozstrzygnięcie było w stanie faktycznym sprawy trafne, jednak w jego uzasadnieniu przedstawiono argumentację, której akceptacja doprowadziłaby nie tylko do zakwestionowania podstawowych założeń systemu odpowiedzialności podatkowej, lecz także do sprzecznego ze standardami konstytucyjnymi ukształtowania odpowiedzialności płatnika.

Słowa kluczowe: ograniczenie odpowiedzialności podatnika, odpowiedzialność płatnika, konstytucyjne standardy ciężarów publicznych

Bibliografia /

Babiarz S., Odpowiedzialność podatnika i płatnika na gruncie art. 26 i 26a Ordynacji podatkowej a zmiana interpretacji indywidualnej, „Przegląd Podatkowy” 2019/12.

Budziarek M., Charakter prawny i funkcja poboru podatku przez płatnika w szczególności w świetle art. 84 i art. 31 ust. 3 Konstytucji, Łódź 2018.

Dębowska-Romanowska T., Pojęcie i znaczenie konstytucjonalizacji ustroju i systemu finansowego państwa [w:] Konstytucyjne uwarunkowania tworzenia i stosowania prawa finansowego i podatkowego, red. P. Lewkowicz, J. Stankiewicz, Białystok 2010.

Etel L. [w:] Ordynacja podatkowa. Komentarz, red. L. Etel, C. Kosikowski, Warszawa 2009.

Kłodawski M., Redundancja w tekście prawnym, Toruń 2017.

Leszczyński L., Operatywna wykładnia prawa a wielość normatywnych podstaw decyzji stosowania prawa (przepis, kryterium otwarte, precedens) [w:] Wykładnia operatywna prawa – perspektywa teoretyczna i dogmatyczna, red. L. Leszczyński, A. Szot, Toruń 2017.

Nowacki J., Tobor Z., Wstęp do prawoznawstwa, Warszawa 2007.

Olesiak J., Obligatio naturalis w prawie daninowym? Uwagi o regulacji odpowiedzialności podatnika wobec zaniżenia (nieujawnienia) podstawy opodatkowania przez płatnika, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2021, t. 118.

Olesińska A., Uchylenie odpowiedzialności podatnika za zaliczki niepobrane przez płatnika, „Prawo i Podatki” 2007/6.

Tuleja P. [w:] Konstytucja RP, t. 1, Komentarz do art. 1–86, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.

dr Krzysztof Kurosz

Autor jest adiunktem w Katedrze Prawa Cywilnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, sędzią, przewodniczącym XXII Wydziału Własności Intelektualnej Sądu Okręgowego w Warszawie (ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0605-3392>).

dr hab. Małgorzata Kurzynoga, prof. UŁ

Autorka jest profesorem uczelni w Katedrze Europejskiego, Międzynarodowego i Zbiorowego Prawa Pracy na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, radcą prawnym. (ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3927-4223>).

Udział w autorstwie tekstu:

Krzysztof Kurosz – 50%

Małgorzata Kurzynoga – 50%

RODO a kontrola zachowania pracowników w mediach społecznościowych w czasie wolnym od pracy – glosa do wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 5.08.2022 r., II SA/WA 190/22

Głosowany wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie zasługuje na uwagę ze względu na bogactwo zagadnień na styku prawa pracy i ochrony danych osobowych. Jest jednym z nielicznych w Polsce rozstrzygnięć dotyczących problemu dopuszczalności kontroli zachowania pracowników w mediach społecznościowych poza czasem pracy, na podstawie wewnętrznych kodeksów i zbiorów zasad polityk medialnych przedsiębiorstwa (pracodawcy). Wyrok WSA w Warszawie ujmuje te kwestie w kontekście przetwarzania danych osobowych pracowników poddanych takiemu monitoringowi. Stanowi to novum, gdyż dotychczas patrzono na te sprawy jedynie z punktu widzenia prawa do prywatności pracownika. Wyrok ten dotyczy również swobody ustalania kryteriów zwolnień grupowych, a w szczególności tego, czy można nimi uczynić elementy życia prywatnego pracownika ujawniane w przestrzeni publicznej.

Słowa kluczowe: kontrola pracowników w czasie wolnym od pracy, obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy, media społecznościowe, ochrona danych osobowych, zwolnienia grupowe

Bibliografia /

Ciszewski W., Kontrowersje światopoglądowe w miejscu pracy – uwagi teoretycznoprawne do sprawy pracownika krakowskiej Ikea, „Archiwum filozofii prawa i filozofii społecznej” 2020/1.

Galata S., Wprowadzenie do zarządzania strategicznego, Kraków 2004.

Kuczyński T., O właściwościach pracowniczego obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2004/7.

Łaga M., Unormowania dotyczące sygnalizacji – wzmacnianie demokracji w zakładzie pracy [w:] Demokracja w zakładzie pracy, red. Z. Hajn, M. Kurzynoga, Warszawa 2017.

Mitrus L., Wypowiedzenie umowy o pracę z przyczyn dotyczących pracownika, Warszawa 2018.

Pisarczyk Ł., Autonomiczne źródła prawa pracy, Warszawa 2022.

Sadlik R., Obowiązek dbałości o dobro zakładu pracy i skutki jego naruszenia, „Monitor Prawa Pracy” 2015/7.

Suknarowska-Drzewiecka E., Wypowiedzenie z powodu niekorzystnych wypowiedzi o pracodawcy umieszczanych na serwisach społecznościowych lub stronach internetowych, „Monitor Prawa Pracy” 2017/7.

Wratny J., Korporacyjne kodeksy dobrych praktyk z perspektywy prawa pracy, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne” 2016/3.

Monika Woźniak-Cichuta

Autorka jest doktorantką w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego (w Katedrze Prawa Europejskiego WPiA UW i Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych WZ UW) oraz prawniczką w kancelarii specjalizującą się w prawie konkurencji i litygacji (ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7000-1365>).

Możliwość zastosowania przez organ ochrony konkurencji przepisów o zakazie nadużycia pozycji dominującej do koncentracji przedsiębiorstw – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 16.03.2023 r., C-449/21, Towercast SASU przeciwko Autorité de la concurrence, Ministre chargé de l'économie

Glosowany wyrok podejmuje problematykę kompetencji organu ochrony konkurencji do zastosowania przepisów o zakazie nadużycia pozycji dominującej do koncentracji przedsiębiorstw. Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że organ ochrony konkurencji ma kompetencje do zastosowania art. 102 TFUE (i analogicznych przepisów krajowych) do transakcji, która nie spełnia kryterium obrotu z art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 139/2004 2 ani nie podlegała analizie na podstawie art. 22 rozporządzenia nr 139/2004. Trybunał, podążając za wykładnią art. 102 TFUE wyrażoną w swoim dotychczasowym orzecznictwie, zajął stanowisko, że krajowy organ ochrony konkurencji może badać koncentrację niemającą wymiaru unijnego i niepodlegającą analizie na podstawie krajowych przepisów z zakresu kontroli koncentracji (i w przedmiocie której nie skierowano na podstawie art. 22 rozporządzenia nr 139/2004 odesłania do Komisji Europejskiej) w świetle przepisów z zakresu zakazu nadużycia pozycji dominującej (art. 102 TFUE). Powyższe zagadnienia bez wątpienia mają doniosły wpływ na kształtowanie sytuacji organów ochrony konkurencji i sektora prywatnego w obszarze łączenia się przedsiębiorstw. Treść wyroku w sprawie C-449/21, Towercast, ukazuje też różnice między unijnym a amerykańskim podejściem do możliwości zastosowania przepisów o nadużyciu pozycji dominującej do koncentracji przedsiębiorstw. Niniejsza glosa podejmuje próbę zaprezentowania argumentów świadczących o tym, że stanowisko wyrażone w komentowanym wyroku jest zbieżne z wykładnią teleologiczną, historyczną i systemową art. 102 TFUE i art. 21 ust. 1 rozporządzenia nr 139/2004.

Słowa kluczowe: kompetencje organu ochrony konkurencji, kontrola koncentracji przedsiębiorstw, nadużycie pozycji dominującej, prawo konkurencji

Bibliografia /

Aalst W., Hinz O., Weinhardt Ch., Big Digital Platforms: Growth, Impact and Challenges, „Business & Information System Engineering” 2019/2.

Affeldt P., Kesler R., Big Tech Acquisitions – Towards Empirical Evidence, „Journal of European Competition Law & Practice” 2021/6.

Cunningham C., Ederer F., Ma S., Killer Acquisitions, „Journal of Political Economy” 2021/3.

Fox E.M., First H., We Need Rules to Rein in Big Tech, <https://www.competitionpolicyinternational.com/wp-content/uploads/2020/10/04-AC-Eleanor-M-Fox-Harry-First.pdf> (dostęp: 6.12.2023 r.).

Kwoka J., Valletti T., Unscrambling the eggs: Merger control in the new administration, The new US antitrust administration, „The new US antitrust administration, Industrial and Corporate Change” 2021/5.

Madl A.C., Killing Innovation?: Antitrust Implications of Killer Acquisitions, „Yale Journal on Regulation” 2021/28.

Pike Ch., Start-ups, Killer Acquisitions and Merger Control – Background Note, OECD DAF/COMP(2020)5, 2020, <https://www.oecd.org/daf/competition/start-ups-killer-acquisitions-and-merger-control-2020.pdf> (dostęp: 6.12.2023 r.).

Sandholtz W., Zysman J., Recasting the European Bargain, „World Politics” 1992/1.

Schröter H., Memories of a former official, DG Competition 60 years, 2018, <https://ec.europa.eu/competition/compat60/memories/pdf/004-schroeter.pdf> (dostęp: 6.12.2023 r.).

Sharma D., Schroeck M., Kwan A., Sessaadri V., Digital platform as a growth lever. Platform strategy can help companies transition from a „make one, sell one” model to become network orchestrators, https://www2.deloitte.com/content/dam/insights/us/articles/6735_TMT-Digital-transformation-series-No--11--Digital-platform-as-growth-lever/DI_TMT-Digital-transformation-series-No-11-Digital%20platform-as-growth-lever.pdf (dostęp: 6.12.2023 r.).

Šmejkal V., Concentrations in Digital Sector – A New EU Antitrust Standard for ‘Killer Acquisitions’ Needed?, „Journal for International and European Law, Economics and Market Integrations” 2020/2.

Stucke M.E., Should we be concerned about data-opolies?, „Georgetown Law Technology Review” 2018/275.

Turgot C., Killer Acquisitions in Digital Markets: Evaluating the Effectiveness of the EU Merger Control Regime, „European Competition & Regulation Law Review” 2021/5.

Woźniak-Cichuta M., Teleological Perspective of EU Merger Control and its Interplay with Killer Acquisitions on Digital Markets [w:] EU Antitrust: Hot Topics & Next Steps.

Proceedings of the International Conference held in Prague on January 24–25, 2022, Prague 2022.